

Kompost - elektronické periodikum se zaměřením na životní prostředí. Jeho hlavní náplní jsou aktivity související s touto tematikou, vzniklé z činnosti pobočky Šmidingerovy knihovny Za Parkem v Husově ulici ve Strakonících, ekoporadny a občanského sdružení Cassiopeia, tedy subjektů sídlících na této adrese. Rádi bychom, aby se z tohoto měsíčníku stalo otevřené médium, sloužící jak nám, tak i vám, čtenářům. K pravidelnému odběru Kompostu se můžete přihlásit na adrese jan.juras@knih-st.cz.

Úvodník

Vážení přátelé,

otevíráte druhé číslo našeho elektronického měsíčníku Kompost. Jsme moc rádi, že jste jej přijali do svého okruhu čtení. Velmi nás potěšilo množství reakcí, které jsme obdrželi poté, co se první číslo rozlétklo do virtuálního prostoru. Všechny ohlasy pečlivě sbíráme a pokusíme se z nich vycházet při tvorbě dalších čísel.

Abychom navázali na alegorii se zahradním kompostem, načatou v prvním čísle, pokusím se osvětlit, proč je i zimní období neméně důležité pro jeho tvorbu. Na první pohled by se mohlo zdát, že kompost, fungující díky nepředstavitelnému množství mikrobů, v mrazivém období odpočívá. Žížaly a ostatní pomocníci jsou zalezlí kdesi v nezámrazné hloubce a čekají na ostřejší sluneční paprsky, které by změnily strukturu pevné povrchové krusty. A přes to všechno je i toto období stěžejní pro budoucí podobu výsledné suroviny – kompostu. Na hromadu totiž přibývají rostlinné odpadky podobným tempem, jako je tomu v plné sezóně, ale kompost prakticky nepracuje. Právě mráz je klíčovým činitelem toho, že když teplota v jarním období opět vzroste, dojde k mnohem rychlejšímu rozkladu, než tomu bylo na podzim. Proč tomu tak je? Nedílnou součástí všech rostlinných materiálů je totiž voda, která svým zmrzutím způsobí roztrhání rostlinných pletiv, a tak mnohem snadnější přístup pro mikroby k jejich chutným pokrmům. Obrany proti tomuto fenoménu si můžeme všimnout i v našem nejbližším přírodním okolí. Stromy odvádějí velkou část své mízy ze svých nadzemních částí. A právě v tomto období jsou také nejzranitelnější – a to především ve městech, kde nastává hlavní sezóna pro jejich probírku.

A to už se dostáváme k jednomu ze stěžejních témat únorového Kompostu. Že i hodnota stromu se dá vyčíslit v penězích? Nejen o tom bude pojednávat předseda strakonické Základní organizace ČSOP Ing. Vilém Hrdlička ve svém zajímavém minisériálu o hodnotě stromů. Další ohroženou skupinou zimního období je bezesporu ptactvo. A právě o druzích, které se odvažily spoléhat na potravní a hnízdní nabídku v našem okolí, budou některé další články.

První pomyslnou vlašťovkou z vašich řad jsou dva velice pozitivní příspěvky jedné nadšené čtenářky. Více už nebudu prozrazovat, listujte, čtěte...

Hned z kraje nového čísla budeme mít ještě jednu milou povinnost, a to představit vám další členku našeho kompostovacího týmu – Mgr. Ivanu Jonovou, která v současné době na adrese Husova 380 pracovně nepůsobí, ale bez které by ekoporadna a tudíž ani Kompost s největší pravděpodobností nevznikly.

Přejeme příjemné počtení.

-jj-

V tomto čísle najdete:

Ivana Jonová představuje.....	2
Cesta ke krajině.....	3
Psí život.....	4
Thriller po našem.....	5
Ze sešitu pozorovatele ptactva..	7
Hodnocení stromů - 1.díl.....	8
Úcta k ulovené zvěři.....	9
Otrava čížků posypovou solí.....	10
Silvestr je také den.....	11
Doupné stromy.....	12
Pozvánky.....	12
Koření proti choření.....	14
Jedlý Kompost.....	15

Kompost by se neobešel bez:

Mgr. Ivana Jonová -
pracovnice Informačního
centra NO a EU a
ekoporadny při ŠK, t.č.
na rodičovské dovolené

Po studiích na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity jsem nastoupila do Šmidingerovy knihovny ve Strakonících. To se psal rok 2003. Do roku 2005 byla náplní mého oddělení dvě témata - neziskové organizace a Evropská unie. Pak přibýlo ekoporadenství, a tím si mě má práce získala ještě víc. Naplňovala mě práce s lidmi, pořádání různých akcí zaměřených na neziskovky i ekologii, nejvíce však Zelené večery. V současnosti mě naplňuje jiná, avšak také smysluplná práce na plný úvazek, a tím je rodičovství. Vloni se nám narodil syn Vít. V zaměstnání mě vystřídal Jan Juráš a já se z povzdálí kochám, jak si dobře počíná a daří se mu. **-ij-**

Už je to tady - ani náš Kompost se nevyhýbá reklamě!

Kdo zná naši kolegyni Ivanu Jonovou z Informačního centra pro neziskové organizace a EU, může se spolu s námi nad příloženou fotografií zaradovat, jak jí to sluší v roli maminky a jak se dobře daří jejímu **sedmiměsíčnímu synkovi**. Kromě toho **máme na mysli i propagaci jihočeského ekologického občasníku s názvem Krasec** - jak vidíte, malý Vítek se na něj jen třese

a nejradši by ho zbaštil. A stejně ráda má Krasec i Ivanka, která po několik let pracovala v jeho redakční radě a v některých číslech měla i své **příspěvky**. Nyní ji jak v IC, tak v redakční radě zastupuje Honza Juráš. Je to poznat i podle toho, že **pro nejnovější (18.) číslo bylo vybráno téma "jídlo"**, ke kterému zrovna my Strakoňáci máme hodně co říci a Honza zvlášť. Když připočteme příspěvky o zajímavých akcích pořádaných v poslední době naší knihovnou (poslaných do redakce jen tak pro strýčka Příhodu), je nakonec dobrá čtvrtina čísla od nás - Honza tam má 3 články, Vilda 2 a já dokonce 4. Vyšlo to takhle víceméně náhodou, předem jsme to nečekali a docela nás to všechny rozesmálo.

Krasec můžeme komukoliv s čistým svědomím doporučit, protože ho dobře známe - se zájmem čteme hned od prvního čísla všechno, co v něm vyjde. Líbí se nám i jeho výtvarné provedení - z větší části jen černo-šedo-bílé, a přitom nikterak ponuré. I název je nápaditý, je to nejen jméno zajímavého a na pohled hezkého druhu hmyzu, ale i **zkratka pro Krajskou síť environmentálních center**. Byla by ale škoda, kdybych další podrobnosti o této síti, o časopisu a o tom, jak naše knihovna vlastně ke Krasci a potažmo k ekoporadně přišla, psala já, když mnohem povolanejší je k tomu Iva - a tak jí předávám slovo. **-ah-**

Kterak naše knihovna k ekoporadně přišla?

Inu, na začátku byly neziskové organizace. Zprvu totiž náplní oddělení, kde jsem od roku 2003 v knihovně působila, byly „pouze“ neziskové organizace a Evropská unie. Ekoporadenství přibýlo až v roce 2005. To když jsem se začala zajímat nejen o neziskové organizace na Strakonicku, ale vůbec o jihočeské a hlavně tehdy o ty českobudějovické. Slovo dalo slovo a začali jsme spolupracovat s českobudějovickou Rosou a dalšími ekologicky zaměřenými organizacemi, které zrovna v tu dobu zahajovaly projekt podpořený fondem ESF. Ten měl za cíl vytvořit síť ekoporaden v jižních Čechách. Jedna ekoporadna měla vzniknout i ve Strakonících. Původně jsme byli osloveni kvůli vyhledání vhodných prostor, kde by ekoporadna mohla být umístěna; nakonec se z letmé otázky vyklubalo to, že ekoporadnu si naše knihovna vzala pod křídlo a vytvořila tak další svou službu pro veřejnost. Ostatně korespondovala s dosavadním zaměřením knihovny na ochranu přírody – vzniku ekoporadny totiž předcházela léta spolupráce se strakonickou ZO Českého svazu ochránců přírody, kterou měla na svědomí má kolegyně Alena Hrdličková.

Onen vznikající projekt získal název Krasec – Krajská síť environmentálních center. Na začátku stálo několikero organizací (v první řadě Rosa, Calla, Český nadační fond pro vydru atd.), ke kterým se postupně přidaly další jihočeské ekologicky zaměřené neziskovky z různých okresů. Zpravidla po jedné z každého okresu. Postupem času Krasec získal statut občanského sdružení. Některé organizace do něho nevstoupily, jako například naše knihovna, leč naše spolupráce s Krascem i tak dál pokračovala a stále pokračuje. Síť se od svých prvopočátků rozrostla, takže dnes má 16 členů. Více podrobností se dozvíte na www.krasc.cz. Dočtete se tam i o časopisu Krasec, který tato síť vydává. Ano, bylo mi

ctí několik let působit v jeho redakční radě. Je to jihočeský občasník zaměřený na životní prostředí. Není sice k dostání ve všech trafikách a novinových stáncích, jeho stránky nejsou na křídovém papíře, titulní strany se nehonosí bulvárními senzacivními výkřiky, ale i tak (nebo právě proto) zůstává čtivý, nepozbývá smyslu, a kdo si k němu cestu chce najít, najde... Komu z vás se doposud tento časopis nedostal do ruky, starší čísla si můžete půjčit buďto v naší knihovně, nebo v elektronické podobě si je můžete prolistovat na uvedených stránkách. Nová čísla ve Strakonících distribuuje naše ekoporadna, konkrétně můj následovník Jan Juráš. Na konec svého článku o prvopočátcích naší ekoporadny chci připojit své vyznání - jsem moc ráda, že jsem „byla u toho“. Mnohé jsem tím získala – v první řadě přátele a známé, jak z ostatních ekologicky zaměřených organizací, tak z pořádání různých akcí pro veřejnost. Dále se mi rozšířily obzory tam, kam jsem do té doby nedohlížela. Snažila jsem se chovat tak, aby „kovářova kobyla nechodila bosa“: mé snahy žít ohleduplněji vůči přírodě začínaly např. utužením se ve třídění odpadů, „ozeleněním“ péče o domácnost atp. a teď například pokračují „látkováním“ u našeho syna Vítky. -jj-

Ohlédnutí

Ohlédnutí za lednem, akcemi, které se udály a činnostmi, kterým jsme se věnovali, budou mít tentokrát poetický nádech. Budou plná otazníků a námětů k přemýšlení. Tak trochu k tomu mrazivá doba odpočinku vyzývá. Cesty mezi lidmi a přírodou nám přiblíží Petra Tůmová ze strakonické Cassiopeií. Svůj report z lednových Zelených otazníků, týkajících se útulků pro psy, jsem rozšířil krátkým zamyšlením nad naším vztahem k těmto tvorům. Pobočka ŠK opět nabídla velké množství kvalitních akcí, krátké zprávy z nich tedy nemohou chybět. Nahlédneme i do zápisníku pozorovatele ptactva ve Strakonících. -jj-

Cesta ke krajině, cesta do nitra

..místa okolo nás šeptají

svá Tajemství

do tvých uší

Snad jemnou řeč zachytíš

Uši, oči a srdce se otevrou

a procítíš to, co tě obklopuje

a snad i to, co je v tvém nitru, bude slyšeno...

Jak se od počítače a televize dostat zpět do krajiny, jak si jí vážít a jak jí opět porozumět? Možná nás napadne, že jednou z možností je cesta příběhu. To jsem si připomněla naposledy poslechem rádia, kdy jsem naladila povídání pana Šobra o skočickém Hradu. O Istivém lapkovi, který sužoval okolí svými výpady, dokud ho nevytlačil Bavor ze Strakoníc... Hned má člověk chuť vidět rozvaliny, ve kterých se černý chlapík schovával...Příběh vybízí k výletu, místo není jen nějakým vrškem se stromy, nese kousek zajímavé historie.

Druhou cestou by mohla být třeba cesta vlastního zážitku – chvíle, kdy prožijeme v přírodě nezapomenutelné. Jde o emoční zkušenost v přírodě – s přáteli, s rodinou, kolektivem, se zvířetem, s živly... či krajinou samotnou, která nás osloví, zaryje se do paměti na dlouhý čas. Místo je spojeno s blízkými osobami, naším příběhem...vnímáme prvky okolo sebe – mostíčky a kameny v řece, kopečky a stráně, pole s remízky... a otiskujeme do nich i svou stopu. Mluvíme např. za zážitky z kurzů, jako dělá Prázdninová škola Lipnice, známá svými sebezkušenostními metodami a krásným prostředím.

A jednou z nejpřirozenějších cest je i objevování přírody s lidmi, kteří jí rozumějí a mají ji rádi. Mohou to být rodiče nebo učitelé, vedoucí zájmových kroužků či dobrovolných sdružení. A v neposlední řadě to mohou být i výukové programy v terénu. Programy přímo zaměřené na nalézání vztahu ke krajině, tvořivě upoutávající náročnou pozornost dětí rozličnými technikami a metodami. Jeden muž s příznačným jménem – Tomáš Smrž, už dlouho pracuje na tomto poli s dětmi ze škol jižních Čech v cyklu Objevování blízkého. Dívat se na blízká místa jinými očima, zažít venku dobrodružství i zábavu, prošlapat cesty, být na slunci, dozvědět se něco nového, to vše se dá trénovat. Po jeho vzkazu přicházím na místa v okolí, naslouchám zvukům, prohlížím opatrně živáčky okolo

sebe, čichám a zastavuji se. Tomáš není jediný, ale je jeden z těch obětavých lidí, kteří nás mohou učit znovu porozumět.

V každém případě se v přírodě opět učíme rozumět jakoby cizí řeči okolí – květin, živočichů, souvislostí, míst, historie, která z oblasti dýchá, a možná se tak dostaneme i ke svým předkům a sami k sobě, shodíme shon a hluk všedních dní. S dobrým přítelem je také třeba nejprve si rozumět, mluvit stejnou řečí. **-pt-**

Psí život - Krátké glosování našeho vztahu k nejoblíbenějšímu druhu zvířecí říše

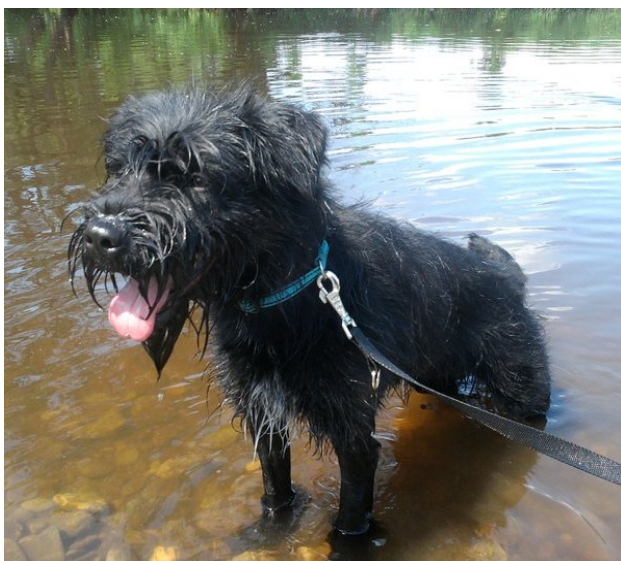
Je v útulcích útulno?

To byl název další besedy z cyklu Zelené otazníky. Měla zodpovědět otázku, jak to vlastně doopravdy je s útulky pro opuštěná zvířata, neboť informace o nich jsou povětšinou kusé, ne-li zkreslené. Člověk, který se o problematiku blíže nezajímá, musí být zákonitě zmaten. Hostem besedy byly tentokrát dvě dámy, o kterých můžeme bez ostychu říci, že se jejich práce stala i posláním – vedoucí Útulku pro nalezené a opuštěné psy měst Strakonice a Písek – paní Alexandra Auterská a místopředsedkyně o.s. Cibela – paní Petra Štásková. Hlavním tématem debaty mělo být vysvětlení rozdílu mezi dvěma typy útulků – státních a soukromých. Obě aktérky se v povídání doplňovaly, celá beseda měla díky tomu velmi příjemnou atmosféru. Na začátku byly představeny obě instituce, už v té chvíli se dalo tušit, že rozdíl mezi nimi je propastný. Bohužel se vše v této oblasti točí okolo objemu prostředků, který je k dispozici. V tomto pohledu má strakonický útulek zjevnou výhodu, neboť do něj zatím přitéká podobné množství peněz jako v předchozích letech (za což jsou všichni milovníci zvířat samozřejmě moc rádi) a standard poskytovaných služeb je na velmi vysoké úrovni. Cibela, která se zabývá koordinací výpomoci pro soukromé útulky, je odkázána na vlastní zdroje a dary dobrovolníků či firem, což je v současné době čím dál obtížnější. Velké množství zvířat je tak dočasně adoptováno přímo v domácnostech jednotlivých členů sdružení. I přes tyto zjevné rozdíly bylo jasné, že zaměstnání tohoto typu vyžaduje velkou obět a osobní účast, bez které by to opravdu nešlo. To, že je paní Auterská ženou na správném místě, dokládá i fakt, že se vzdala svého honoráře z besedy ve prospěch občanského sdružení Cibela. Děkujeme!

Množit, nebo adoptovat?

Pro příznivce útulku naprosto jasná zpráva, pro ty ostatní otázka, nad kterou by se měli zamyslet, pokud se rozhodnou pořídit si čtyřnohého přítele. Jedním z hlavních důvodů současného kapacitního stavu útulků je právě fakt, že určitá část populace bude vždy dávat přednost psům z chovů, kde mají jasné informace o původu zvířete a rodičích. Zamysleme se však nad tím, zdali je to vždy nutné. Určitě se najdou skupiny lidí, kde jiné řešení nepřichází v úvahu. Ve většině případů si však pořizujeme psa či kočku jako společníka, proč tedy tolik prahneme po tom, aby měl nálepku, značku, symbolizující jeho hodnotu, snad vyšší čistotu rasy či úroveň? Dokážeme snad lépe odhadnout budoucí povahu tvora, který je v mnohých chovatelských zařízeních víceméně od člověka izolován? Máme snad pocit, že útulky jsou něco špinavého, nedůstojného, něco, co opouští zvířata narušená a poznamenaná? Pokud jste tam ještě nebyli, zajděte se podívat. Možná změníte názor.

Fenka Toty na procházce (již byla adoptována)

ale přispějete i k jeho lepší socializaci, a tím větší šanci na adopci. Pro více informací k venčení můžete psát na jan.juras@knih-st.cz nebo kontaktujte přímo službu útulku: <http://www.psiutulek.strakonice.eu/home.html> Na těchto stránkách si můžete i vybrat z aktuálního seznamu osídlenců společníka k vaší procházce. V opačném případě vám bude přidělen.

S útuláčky na procházce

Chtěli byste pomoci svěřencům útulku, ale nemáte moc peněz nebo nechcete přispívat materiálně? Máme pro vás elegantní řešení, které vás bude stát jenom čas, ale bohatě se vám odmění. Již od začátku provozu strakonického útulku existuje možnost vzít téměř kteréhokoli psa na procházku. Nepomůžete pouze samotnému svěřenci od stereotypu,

Ohňostroji - za jakou cenu?

Spousta lidí si oslavu Nového roku nedokáže bez pořádného ohňostroje vůbec představit. Milovníci zvířat to vidí trochu jinak. To, že má pes mnohem dokonalejší sluch než člověk, ví dnes už každé malé dítě. A přesto, pokud se nám to hodí, přisuzujeme zvířatům lidské vnímání a jindy zase vnímání, které s tím naším nemá vůbec nic společného. Proč si tedy užíváme tuto, dle mého naprosto zbytečnou zábavu, když víme, že tolika tvorům způsobuje velké trauma? Pokud se nám líbí světelná show, proč musí být doprovázena rok od roku hlasitějšími explozemi? Pokud nám vadí zbytečně vyhazované peníze, proč praheme po tom, aby byl ten zážitek co nejdlejší? Proč jeden hluk odsuzujeme jako škodlivý a nepříjemný a jiný, konaný ve „správný“ čas a na „správném“ místě, oslavujeme? -jj-

Krásy historické krajiny

Před více než 5 lety (25. 11. 2006) jsme zažili velice hezké setkání. Před kostelem sv. Václava jsme se sešli s panem Jiřím Kupkou, kterého jsme předtím telefonicky požádali o **vlastivědnou akci pro veřejnost - prohlídku kostela** a dalších historických staveb na strakonickém hřbitově. Jméno p. Kupky jsme znali ze strakonického Zpravodaje, který v té době uveřejnil několik jeho článků o místních památkách. Dlouhá řada titulů u jména vyvolává představu přísného starého pána, ale dostal se vlídný skromný mladík. Jeho komentář ke všemu, co jsme toho dne viděli, byl velice zasvěcený a navíc podaný přehledně a srozumitelně.

Hned jsme se dohodli, že takto navštívíme ještě další pamětihodná místa Strakonice a následovala série velice úspěšných akcí. Na některé z nich (např. na prohlídku kostela sv. Prokopa) přišlo přes 80 zájemců a podobně **velký zájem byl i o přednášky** p. Kupky v budově strakonického gymnázia. Byla jich už pěkná řádka. Název té nejnovější (Krásy historické krajiny) přilákal v úterý 10. 1. 2012 celkem 65 diváků. Promítané fotografie i výklad se jako obvykle velmi líbily. Nejvíce radosti způsobila

zpráva, že **se chystáme zopakovat společné návštěvy památných míst. Termíny ale zatím nevíme**, protože doc. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D. přednáší na VŠ v Praze a nebude pro něj jednoduché si na nás udělat čas. Zatím si můžeme přečíst jeho příspěvky ve vlastivědném sborníku Strakonice a jeho knihu Krajiny kulturní a historické. -ah-

Thriller po našem

Scéna jak z thrilleru: stěna dosud bezpečného příbytku se zachvěla a oddělila, dovnitř se vedral studený vzduch. Křehká, bezbranná obyvatelka se polekala, ale nevzdala. Odvážně se vrhla ven a pokusila se uprchnout.

Naštěstí ji nesla křídla, a tak se ve chvíli octl v bezpečí. Zavěsila se drápky na kůru blízké lípy, tak jak to každá sýkorka dovede. Viděla odtud svou budku, kam si zvykla teď v zimě zalétávat. Přední stěna už byla zasazena zase tak, jak byla dříve, a všechno se zdálo být v pořádku. Pán pod stromem právě přecházel o několik metrů dál. Vylezl k další podobné budce, vytáhl zajišťovací zahnutý hřebík, a tak se dostal rukou dovnitř. Špachtlí vyhrábl pozůstatky letního ptačího hnízdění a přiklopil přední stěnu budky, upevněnou na čepch, zase zpátky. Šlo to rychle, lépe než čištění toho typu budek, které se musí sundat ze stromu a rozebrat.

To všechno se odehrálo v pátek 13. 1. 2012 na kraji hradního příkopu **za ohradou výběhu koziho stádečka**. Ošetřovatel pan Lebeda toho dne dovolil dětem a rodičům **při schůzce kroužku MOPíků** malou návštěvu. Všichni měli radost jak z krmení koziček (granulemi, mrkví a jablíčky), tak z kůzlátek (ta byla schovaná pod střechou a dalo se na ně dívat jen od dveří). A samozřejmě i ze sýkorky. A pak ještě ze zprávy, že v druhé budce v létě vyvedl mladé pravděpodobně čermáček (to se totiž dá podle vystýlky odhadnout).

Strakonická ZO ČSOP má po městě vyvěšeno **více než 30 budek a všechny se teď v zimě postupně čistí**. Něco už je hotovo (viz vyprávění o první lednové sobotě – na www.csop-strakonice.net), něco ještě ne. Kdyby se chtěl někdo přidat, bude srdečně vítán. Stejně tak ti, kdo by chtěli vyrobit, vyvěsit a čistit další budky. Doupných stromů je ve městě tak málo, že by se tím hnízdění ptačtva hodně podpořilo. -ah-

Momentka z první lednové soboty

Přírodovědný výlet za sadařem panem Šimkem z Pačejova

Letošní lednový výlet pořádaný Šmidingerovou knihovnou ve spolupráci s ČSOP (28. 1. 2012) patřil k těm výjimečným, na které rozhodně nezapomeneme. Vypravili jsme se **do Pačejova** a poznali jsme nejen nová zajímavá místa, ale i pozoruhodnou místní osobnost – **Ing. Miloslava Šimka, sadaře**. Vyprávěl nám o stromech a o tom, jak se o ně má správně pečovat.

Ukázal nám příklady dobře i chybně ošetřených dřevin, zodpověděl naše otázky, podrobně popsal **způsob řezu**, jaký by pro ten který strom zvolil on sám a proč...

Také nám doporučil **vhodnou dobu k prořezávání**. Mnozí z nás to dělají každý rok koncem zimy, ale mělo by se s tím počkat až na **březen** nebo ve vyšších nadmořských výškách i na duben, případně začátek května.

Máme tedy čas nejen si letošní prořezávání dobře promyslet a připravit, ale můžeme i počkat s psaním o něm. Zatím je možno si přečíst zápis z výletu na www.csop-strakonice.net. A až začátkem března vyjde další číslo Kompostu, k tomuto tématu se v něm vrátíme. Je to příležitost i pro vás, chce-li nám někdo do té doby napsat svoje rady a podělit se o zkušenosti. **-ah-**

Fotoseriál - ohlédnutí za ostatními lednovými akcemi pobočky ŠK

Z procházky z Radomyšle do Strakonice - 14. 1. - zase se jednou zúčastnila i kobyłka Ketyňka (a s ní ještě dva další koně).

Jedna ze schůzek kroužku MOPíků - 13. 1. - pan František Lebeda nás pustil ke kozičkám za ohradu.

Tvořivý podvečer - 26. 1. - paní Blanka Cvrčková předvedla, jak se dělá marcipánové těsto a jak se z něj modeluje.

Z dalšího společného hraní na kantely - 29. 1. - mezi hosty se tentokrát objevilo i několik nových tváří.

Nový rok - zápisky ze sešitu pozorovatele ptactva

1. 1. 2012 - Rennerovy sady - západní část

Sýkora **koňadra** 6x, sýkora **modřinka** 3x, **vrabec** domácí 6x, **kos** černý 2x, **dlask** tlustozobý 8x, **pěnkava** obecná 4x, **zvonek** zelený - hojný, **čížek** lesní - hojný, **hrdlička** zahradní 2x, **brhlík** lesní 2x, **strakapoud** velký 1x

1. 1. 2012 - Rennerovy sady - východní část

Sýkora **koňadra** - v korunách, hlas. Sýkora **modřinka** 1x, **hrdlička** zahradní - přelet, **kos** černý - 1x

1. 1. 2012 - Žižkova ulice

Sýkora **koňadra** 2x, sýkora **modřinka** 1x, **pěnkava** obecná 1x, **hrdlička** zahradní 1x, **kos** černý 1x, **zvonek** zelený 1x. Osazeno krmítko.

1. 1. 2012 - parčík u budovy soudu - Smetanova ulice

Sýkora **koňadra** 6x, sýkora **modřinka** 2x, **brhlík** lesní 1x, **kos** černý 1x, **hrdlička** zahradní 2x, **zvonek** zelený - hlas.

Z výše uvedeného pozorování možná mnoho lidí napadne, že se jedná o zcela běžné ptactvo, a proč to sem vlastně píše. Bohužel tento **názor o všedním ptactvu** sdílí i někteří pozorovatelé z řad ornitologů. Čas nám často ukáže, že to, co bylo kdysi běžné, je třeba nyní vzácné nebo již ohrožené.

Vzpomeňme si třeba na výskyt chocholoušů obecných. Žili u nás ještě nedávno – v době zřízení supermarketu Kaufland. Tedy u města.

Stačilo vyjít zpoza domů a dívat se, jak se pohybují na poli nebo se proplétají mezi námi. Dnes je tam nevidíte. Tehdy byl jejich výskyt zaznamenán do databáze pozorování ptactva České společnosti ornitologické. **Naposledy jsem chocholouše obecného zaznamenal 12.06.2005.** Dnes dostalo jejich pozorování v jihočeském kraji nádech vzácnosti a rarity.

Východní část Rennerových sadů

Strakapoud velký

sadů jsem zapsal do databáze pozorování ptactva České společnosti ornitologické dne 1. 1. 2012.

-vh-

Proto snad dvě poznámky:

První - **porovnejte si počet ptačích druhů v Rennerových sadech mezi západní a východní částí** tohoto parku. Vzpomeňte si na toto ptactvo, až uslyšíte či neuslyšíte ptačí zpěv na jaře.

Druhá - zkuste se zamyslet, proč ptáci zpívají a co potřebují k hnízdění. **Pouze stromy nestačí.** Porovnejte si také počet druhů s místy, kde se i přes celkem teplou zimu přikrmuje.

A co dál: Počet ptačích druhů můžeme navýšit. Nejlepším krokem je snad **zavedení vzrostlejších keřů.** Za vhodné druhy je možno považovat **hloh, dřívěšník, ptačí zob a šípek.** Jako jeden z dalších vhodných keřových druhů je také do městského prostředí **tis červený.** Pro lidi se zdá celoročně dostatečně ozdobný. Je to také původní druh. Pro ptactvo je přiměřeně hustý a poskytuje mu na zimu plody. Tisinky, které projdou chladem, jsou potravou drobnému ptactvu. Nejčastěji jsem v tisech u mariánského altánu pozoroval pěnkavy obecné, zvonky zelené, kosy černé a rádi je zde navštěvují i dlaskové tlustozobí. Navíc tis je pojem. Vzpomeňte třeba na pověstný tis u Krompachů v Lužických horách, starý snad několik set let, nebo na tisy netřebské. Ale i jiné husté keře mohou posloužit jako úkryt pro drobné ptactvo.

Hnízdní možnosti můžeme také navýšit rozmístěním **ptačích budek.** Ale po zkušenostech, které mám, mohu napsat, že to **není samospasitelné. Zvláště tam, kde chybí vyšší husté keřové patro.** Ale o tom třeba v některém z dalších čísel Kompostu.

Závěrem - pozorované ptačí druhy ze západní části Rennerových

Překopávky

Prostor nejen pro naše úvahy, pojednání, hodnocení, názory atd.

Známe hodnotu našich stromů? - 1. díl

V minulém čísle tohoto časopisu jsem ve svém článku "Štědrý den" uvedl odkaz na web, kde je možno spočítat hodnotu stromu. Během měsíce mě napadlo se k této problematice vrátit a připravit tabulku, z které by bylo možné si o takových výpočtech udělat představu. Obešel jsem město a vybral několik příkladů stromů různého věku, zdravotního stavu a umístění. Vypočtené výsledky vypovídají o těchto konkrétních stromech. Hodnota jiného jedince téhož druhu vyjde jinak, bude-li druhý strom například větší nebo bude-li stát na místě, které je hodnoceno jako důležitější.

Do výpočtů jsou zapojeny domácí a v druhé části (tu chystám pro březnové číslo) pak cizokrajné druhy.

Takže zde jsou zmiňované příklady:

český název stromu	latinský název stromu	průměr kmenu	výška stromu	výška kmene	výška koruny	průměr koruny	tvár koruny	ořez	zdravotní stav	fyzilogická vitalita	poloha	hodnota
Borovice lesní	Pinus sylvestris	18	10	2	8	5	kužel	-	1	1	0,75	15 250
Bříza bělokorá	Betula pendula	33	15	2	13	6	jiná	-	1	1	0,75	49 128
Buk lesní	Fagus sylvatica	83	16	3	13	12	jiná	-	2	2	1	173 336
Dub letní	Quercus robur	68	21	9	12	7	jiná	20	2	1	1,5	166 502
Dub zimní	Quercus petraea	45	16	4	12	6	jiná	-	2	1	1,5	109 044
Habr obecný	Carpinus betulus	43	11	3	8	5	jiná	30	2	1	0,75	24 027
Hloh jednosemenný	Crataegus monogyta	13	4	2	2	2	jiná	-	2	2	1,5	1 721
Hrušeň obecná	Pyrus communis	37	10	3	7	4	kužel	20	2	2	0,75	17 905
Jabloň lesní	Malus sylvestris	20	4	2	2	3	jiná	15	1	1	0,75	2 022
Jalovec skalní	Juniperus scopulorum	7,8	4	0,2	3,8	1,1	kužel	-	2	1	1	2 660
Jasan ztepilý	Fraxinus excelsior	63	16	4	12	10	jiná	15	1	1	0,45	67 434
Javor babyka	Acer campestre	27	10	3	7	5	jiná	10	2	1	1,5	58 277
Javor klen	Acer pseudoplatanus	78	15	6	9	7	jiná	20	2	1	1,5	72 095
Javor mléč	Acer platanoides	55	14	5	9	11	jiná	-	2	2	0,75	77 615
Jedle bělokorá	Abies alba	23	12	2	10	4	kužel	-	1	1	0,75	40 007
Jeřáb obecný	Sorbus aucuparia	23	7	2	6	4	jiná	-	2	2	0,25	2 936
Jilm horský	Ulmus glabra	72	19	3	16	10	jiná	-	2	2	0,25	41 819
Lípa malolistá	Tilia cordata	52	14	4	10	9	jiná	20	3	2	1,5	145 922
Modřín opadavý	Larix decidua	44	19	3	16	8	kužel	-	2	1	0,75	63 749
Olše lepkavá	Alnus glutinosa	89	13	3	10	12	kužel	20	2	2	0,25	90 145
Slivoň domácí	Prunus domestica	37	6	2	4	3	jiná	-	3	2	0,75	3 257
Smrk ztepilý	Picea abies	29	13	2	11	5	kužel	-	1	1	0,75	39 583
Tis červený	Taxus baccata	55	5	0,2	4,8	4	jiná	-	2	1	1,5	23 799
Topol černý	Populus nigra Italica	48	22	4	18	3	jiná	-	2	2	0,6	50 827
Topol kanadský	Populus x canadensis	76	22	9	13	15	jiná	15	3	2	0,75	98 499
Topol osika	Populus tremula	38	9	3	6	8	jiná	15	3	1	0,15	10 168
Třešeň obecná	Prunus avium	56	8	2	6	8	jiná	-	3	2	1	26 091
Vrba bílá	Salix alba	100<	18	4	14	11	jiná	50	3	3	0,25	25 975
Vrba jíva	Salix carpea	4x25	9	3	6	4	jiná	-	2	2	0,25	2 512
		cm	m	m	m	m	kužel, jiná	%	0-5	0-5	0,15-2	Kč

Co dodat: V případě správních řízení se postupuje daleko přesněji, jsem si toho vědom. Ale pro stanovení orientačních hodnot našich stromů a na seznámení s problematikou myslím, že náplň snad článku postačuje. Pod slovem strom je nutno vidět také jeho kulturní, estetickou a ekologickou hodnotu, která je výsledkem mnoha položek, jako je např. druh stromu, jeho velikost, zdravotní stav, vitalita, ale také to, kde hodnocený strom stojí a jak se zapojuje do celkového ekologického systému, do funkce zeleně v krajině apod.

Samotná metodika "Oceňování dřevin rostoucích mimo les", Jaroslav Kolařík a kolektiv, Praha 2009, poskytuje k hodnotě dřeviny toto vysvětlení:

Hodnoty dřevin takto určené představují potřebné náklady pro jejich vypěstování do příslušné velikosti a kvality, jedná se tedy o náklady na jejich pořízení (vypěstování), jak je uvedeno v č.j. 480/93. Vyčíslení hodnoty stromu vychází z vypočteného objemu aktivní části stromu (koruny) vztážené k průměru ve výčetní výši 130 cm nad zemí, dále pak druhu stromu, kategorie dlouhověkosti, regenerovatelnosti, nadmořské výšky a místa růstu. Způsob výpočtu a vyčíslená hodnota byla stanovena v intencích zákona č. 17/1992 Sb., zákona č. 114/1992 Sb., judikátu č. 5/1987 a stanoviska Generální prokuratury ČSFR č. 2 FGn 32/90-3.

Ještě je tu jedna možnost: zcela laické, hrubé a neotřelé srovnání naporcovaného stromu se stavebním dřívím ve stavebních nebo nějakém podobném obchodu. Tím bychom však náš strom zbavili jakékoliv přidané estetické, kulturní a přírodní hodnoty.

Bližší vysvětlivky z důvodu jejich rozsáhlosti neuvádím. Odkazuji čtenáře na nápovědu u samotné internetové Kalkulačky oceňování dřevin: <http://www2.safetrees.cz/ocenovani-drevin/kalkulacka/> nebo na samotnou metodiku, k níž je možno se dostat z webových stránek: www.ochranaprirody.cz. Metodiky AOPK ČR. Metodika: Oceňování dřevin rostoucích mimo les.

V druhém dílu se budeme věnovat orientačním výpočtům cizokrajných dřevin.

-vh-

Za ekoporadnu přináším trochu netradiční Překopávku. Jedná se o přepis článku do časopisu Myslivost, jehož sepsání mi bylo nabídnuto samotným tajemníkem Českomoravské myslivecké jednoty. Na tuto adresu jsem totiž poslal svoji rozhořčenou reakci na fotogalerii z mysliveckého plesu ve Slaném, která se objevila na jedné ze sociálních sítí. Pro členy mysliveckých sdružení a přátele myslivosti je to asi palčivé téma, tak jsem sám zvědav, jestli bude článek schválen redakční radou a otisknut.

Úcta k ulovené zvěři? Na plesech především!

Je leden, doba mysliveckých plesů. Čas zábavy členů i příznivců mysliveckých spolků a sdružení. Čas bohaté tomboly, jež se snaží reprezentovat úspěchy, kterých bylo dosaženo. Z pozice nemyslivce však tuším, že by tyto akce měly sloužit k něčemu daleko prozaičtějšímu, a to k reprezentaci myslivosti jako takové. Reprezentaci hodnot, které by s sebou myslivost vždy měla nést – jako je úzké sepětí s přírodou, úcta k ní a ke zvěři, zvláště k té ulovené, která už pouze v podobě zhaslých těl zdobí tyto lidové veselice a vyvolává úsměv na tvářích těch, kteří měli v tombole šťastnou ruku. Pevně věřím, že tomu tak v mnoha případech je. Povážlivé trhliny však v této víře způsobují občasně výjimky, zjištěné díky zrychlené moderní době v tak mocném médiu, jakým je internet.

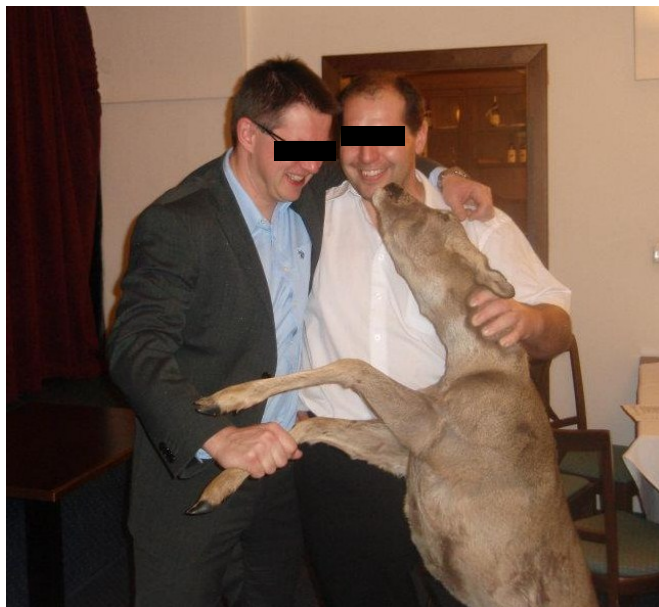

Nemám představu, jak často se podobná situace může za rok opakovat. Nevím, zda se jedná pouze o ojedinělý exces několika podnapilých jedinců, kteří mají s myslivostí společný tak akorát sousední stůl na mysliveckém plesu. Avšak skutečnost, že jsem si mohl fotky ze slánského plesu ze soboty 21. 1. 2012 prohlédnout hned v pondělí ráno na svém počítači ve Strakoniciích, svědčí nejenom o rychlosti pohybu informací, ale také o určité lhostejnosti lidí, kteří se na sdílení fotogalerie podíleli. Netuším, jestli je někdo z aktérů myslivců, a myslím, že to ani není příliš důležité. Myslivecký ples totiž není jenom záležitost jeho návštěvníků. Členové sdružení nemohou dát od této skutečnosti ruce pryč hned poté, co zvěř přejde do vlastnictví výherce. Samozřejmě za podmínek, že jsou takového konání svědky a že se děje ještě v době trvání plesu.

O těchto faktech můžeme pouze spekulovat, ale tipuji, že obě podímníky byly v tomto případě splněny.

Zcela chápu rozhořčení lidí, kteří na tyto fotografie na internetu zareagovali. Zcela chápu, že morální rozpor nad myslivostí jako takovou, který v sobě někteří z nich nosí, po těchto zážitcích strmě narůstá. Nikoho nepohoršuje skutečnost, že zvíře je nutno poskytnout do tomboly vcelku, ale způsob, jakým je s ní poté nakládáno, protože poslední hryz v podobě doutníku nebo valčík se srnčím skutečně není to, co bychom chtěli v reportážích z plesů vídat. Ať jsme myslivci nebo ne. A úsměv na rtech to může vykouzlit jen u skutečného primitiva. Tento svůj pohled na věc přináším jako krátké zamýšlení pro všechny, jimž není lhostejný názor lidí „zvenčí“. A hlavně pro ty, kteří se účastní organizace plesů a mohli by s podobným chováním přijít do kontaktu.

Pozn.: Fotografie byly pořízeny na mysliveckém plese ve Slaném dne 21. 1. 2012. Dne 23. 1. byly sdíleny prostřednictvím sociální sítě Facebook, odkud byly (po několikahodinové názorové přestřelce zejména z řad skupin ochránců zvířat) odstraněny. -jj-

Hromadná otrava čížků posypovou solí

Při čtení Ptačího světa č. 2/2011 jsem narazil na jedno z témat, které se nepíše radostně - "Hromadná otrava čížků posypovou solí". Plné znění článku je k nahlédnutí na pobočce Šmidingerovy knihovny Za Parkem v Husově ulici ve Strakonici. Autorem je pan **Libor Mazánek z Krajské hygienické stanice Olomouckého kraje** a v článku o čížcích v souvislosti s posypovou solí a drobným ptactvem popisuje zhruba toto:

V důsledku úsporných opatření je k posypu komunikací používána sůl o větší zrnitosti než dříve. **Ptactvo občas sezobává drobné kamínky, které v jejich zaživacím ústrojí slouží jako tzv. gastrolity.** Ty jim mechanicky umožňují narušování povrchu sebraných zrn a jiné potraviny, a tím i snazší trávení. Problém je v tom, že některé druhy ptactva zřejmě obtížně rozpoznají již zmíněné krystalky soli a sezobnou je v domněnku, že se jedná o běžné kamínky. **Koncentrovaná sůl (NaCl) je silně toxická. V důsledku toho i při spolknutí jediného zrnka dojde k rychlému úhynu drobného opeřence.**

Jeden z pracovníků Krajské hygienické stanice byl přítomen právě takovému omylu čížků, kteří si posypovou sůl spletli s běžnými kamínky. Uvádí, že během několika okamžiků leželi bezvládně na silnici. Celá příhoda je fotograficky dokumentována a z fotografie je patrné **24 ks drobného ptactva.** V závěru článku autor vyzývá k serióznímu výzkumu, který prokáže možnost vzniku těchto tragických omylů. Připouští i to, že často ležící mrtvá zvířata mohou být obětmi právě této změny velikosti krystalů posypové soli.

Solením ohrožení čížkové

Co připojit k článku závěrem: Než k výzkumu dojde, může být mnoho zvířat obětmi solení. Navíc je možné, že jim vadí i požití opravdových kamínků, pokud na nich sůl ulpí. Ve městě je rada v podstatě jednoduchá - **chodník pořádně prohrnout.** On v našich podmínkách nepadá sniž většinou tolik dní. Den či dva se jeho odklizení nechá vydržet. Sypat se pak nemusí vůbec, **případně je možno použít posypový materiál bez soli.** Obyvatelé domu, v kterém bydlím, to mají vyzkoušeno. Odměnou je nám čistý chodník bez ledových rigolů, méně nepořádku uvnitř domu a dobrý pocit, že jsme se solení vyhnuli. Vadí i stromům, psům, budovám, znehodnocuje obuv, atd.

Je bláhové spoléhat na údržbu prováděnou **technickými službami**, které mají v době spadu sněhu najednou na starosti takřka všechny ulice ve městě. Prohrnovací vůz zákonitě nemůže být v jednu chvíli všude. Možná by pro zapojení občanů do odklizení sněhu před jejich domy a na navazujících chodnících pomohlo to, že by MÚ domům, které dokáží udržet

svůj chodník bez soli a posypových látek, poskytl nějaké úlevy nebo **výhody.** Třeba snížil náklady na sběr odpadu, pomohl s udržováním zeleně nebo by seznam chodníků udržovaných obyvateli domů zveřejnil ve Zpravodaji města Strakonice.

A také si vzpomínám, že za doby mého mládí patřilo prohrnování chodníků před domy k běžným zimním pracím, za které nikdo žádné odměny neočekával. Otázka čistého chodníku byla věcí cti obyvatelů toho konkrétního domu. -vh-

Silvestr je také den

Svátky asi prožíváme každý jinak. Většinou je ale i tak ve společnosti ustálená forma jednání, jak se společensky chovat, co dělat, jak se oblékat, s kým se setkat, co jíst, atd. Na Silvestra jsem si řekl, že tentokrát bych se mohl podívat za tvory, kteří tuto společenskou formu zdánlivě neřeší a den je pro ně jako den. Svým způsobem, každý den jako boj o přežití.

Tak jsem se vydal okouknout, jestli není něco zajímavého **na soutoku našich řek Otavy a Volyňky**. Mám na soutok od mládí dobré vzpomínky a považuji vody našich dvou řek za velmi inspirativní. Chtěl jsem hledat něco jednoduchého, třeba zimní ptačí zatoulance. Příliš úspěšný jsem nebyl, ale přece. Snad bylo příznačné, že na soutoku jsem zastihl jednoho jediného **racka chechtavého**. A to ke všemu ještě adolescenta. Že by takto přicházel Nový rok? Možná ano.

Bude to mít těžké. Jak ten racek, tak možná ten náš společností nový rok. Racek proto, že byl jeden a na řece doslova svítil a přitahoval pozornost. Navíc byl mezi kachnami, které jsou na lidi zvyklé a příliš šancí něco sezobnout mu nedají. Stejně tak je to možná s labutěmi. Alespoň někteří ornitologové říkají, že jim kachny všechno seberou, jiní mluví o neplodných vejcích jako o jednom z činitelů poklesu počtu labutí. A tak je labutí velkých u nás na soutoku Otavy a Volyňky čím dál méně. **V 80. letech minulého století patřily Strakonice mezi jedno z vyhlášených labutích zimovišť.**

Ale i tak je občas možno na soutoku našich řek něco zahlédnout. V některých letech tam bývá hostem **lžičák pestrý, ostralka štíhlá, morčák velký, hvízdák eurasijský, potápka roháč, husa velká nebo z minulého roku pozorovaná vzácná potáplice severní**. Zmenšené fotografie těchto zimních cestovatelů - návštěvníků, můžete vidět v odkazu: http://www.csop-strakonice.net/obsah/zoologie/znavsteva/zima_navsteva.htm

Potom od prostředního pilíře mostu Jana Palacha stačilo vyjít na chodník a už bylo možno pozorovat čtyři **kavky obecné**. Jak prolétly nad mostem, jedna sedla na nové osvětlení a zbývající tři pokračovaly do města. Kdesi ve starých zákoutích u Velkého náměstí měly své stanoviště a hnízdiště. V roce 2011 se ale někam ztratily. Zábradlí mostu Jana Palacha, prostor před nákupním centrem Labuť a okolí Ellerovy ulice byly jejich oblíbeným místem. Pár kavek ve Strakonících přežívá, ale jejich křik je čím dál vzácnější.

Je to možná proto, že se někde ve městě uzavřel nějaký starý komín, světlík nebo vikýř nebo se přístupná římsa osázela drátěnými ježky kvůli domácím holubům. Nebo to prostě kavky u nás už nebaví. V každém případě na jaře roku 2011 jsem je viděl hnízdit v zámeckém parku v Blatné. Zde hnízdí dokonce v původních stanovištích. To je v dutinách stromů.

Kdybychom jim chtěli pomoci, máme **dvě možnosti. Ta první, to jsou ty staré komíny, vikýře, světlíky a římsy. Ta druhá jsou doupné stromy**. Ale kde je ve Strakonících mít? Naštěstí jich pár v našem městě ještě zůstalo. Mimochodem, existuje i mapování doupných stromů – o tom se můžete dočíst v jiném článku.

Ale to jsem zase v textu odbočil. Nakonec jsem se prošel i od mostu Jana Palacha podél Volyňky. V řece nad jízkem jsem měl možnost pozorovat hned u starého Fezka **pstruhy potoční, sem tam nějakého lipana podhorního a plotici obecnou**.

V řece je tu život a měl jsem z toho radost. Doufal jsem, že uvidím z ptačí říše nějakého konipasa horského, ale nebyl tu. Dokonce sem kdysi zalétal skorec vodní, ale teď asi na něj bylo málo vody a hlavně asi málo drobné vodní "žoužele" - chrostíků, larev pošvatek, jepic a nějakých těch drobných rybek.

Jak jsem tak šel od lidí, přece jen jsem jednoho známého potkal. Byl to jeden z mých spolužáků ze základní školy. Není organizován v žádném přírodovědném seskupení. Ale ten den to řekl jednoduše: "Jedu ven nakrmit na zahradu ptáky, abych pořád neseděl a nejedl". Nemyslel tím krmit domácí drůbež, ale skutečné drobné zpěvné ptactvo. Dokonce šel **krmit ptactvo i za sousedku**, která ten den ven nemohla. A tak jsme tam stáli na lávce a povídali a povídali. Ryby pod námi líně pluly v tekoucí vodě a slunce svítilo do zad a hřálo. Probrali jsme toho moc. Dokonce jsem Josefa i takřka potajmu vyfotil. Ale k tomuto článku jeho fotku nedám. Vídáme se méně často a nevím, zda by mu to třeba nevadilo. A třeba, pokud se potkáme příští rok někde u vody, by nesedl na kolo a nejedl dál.

Čas pokročil a bylo třeba dát mé cestě cíl a čas návratu. Nic se nemá přehánět. A tak rychlý krok a byl jsem za vodní elektrárnou na Volyňce u Mutěnic. Dne 29. 1. 2011 jsem zde viděl **skorce vodního**. Tak jsem si říkal: "Jaké to bude na Silvestra 2011?". Byli tam tři. Měl jsem možnost je dlouho pozorovat a měl jsem z nich radost.

Cestu domů jsem protkal skrze zahrádkářskou kolonii u Blaťáku. Drobného ptactva tu bylo dost. Nechtě jsou pochváleni zdejší zahrádkáři, kteří na svých zahradách mají útulek - budku pro ptactvo. Nebo váží svých kroků v zimě a krmí drobné opeřence. Možná by se některý mohl zapojit do projektu "**Živá zahrada**", který by našel na stránkách ČSOP. Mnozí z nich mají živou zahradu již hotovou a nestálo by je to žádné

Skorec vodní

úsilí. Zde je tedy odkaz: www.csop.cz. Nabídka "Ochrana druhů" a titulek "Živá zahrada".

Když jsem přišel domů, nechal jsem si projít hlavou, co jsem viděl. V podvečer silvestrovský jsem nahlásil skorce vodní do pozorování ptáků do faunistické databáze umístěné na stránkách České společnosti ornitologické.

A tak se vlastně začátek a konec roku 2011 přes skorce sešel. -vh-

Stromy pro ptáky, ptačí zpěv pro lidi

V časopisu „Krása našeho domova“, podzim/zima 2011, ročník XI, byl na straně 6-7 zveřejněn článek s názvem „Nebojte se mapovat doupné stromy“ od p. Jaroslava Kolečka. Případné zájemce odkazujeme na návštěvu pobočky Šmidingerovy knihovny Za Parkem, kde je článek k dispozici.

Doupné stromy u Mlýnského náhonu

Jako pohled do historie mapování doupných stromů je zde uváděna spolupráce Lesů České republiky s některými ZO ČSOP nebo ČSO a posléze i s jednotlivci. Autor v článku podává také návod pro zájemce, kteří by se chtěli do mapování pustit.

Co uvést na vysvětlení k problematice doupných stromů v jednoduché zkratce:

Jejich úloha je pro zvířata, zejména ptactvo, v přírodě obtížně zastupitelná, a tak by jich mělo být označeno a zachováno co nejlépe. Společenská výhoda je, že se pak o těchto stromech ví a podle toho se k nim přistupuje. Doupný strom má takové vlastnosti, že by mohl podle určitého posouzení být označen jako strom nebezpečný z důvodu pádu větví, popř. celého stromu. Takto je možno na něj upozornit a lidi před tímto rizikem varovat. Třeba umístěním cedulky "Doupný strom" se stručným popisem, proč takový strom tady je a jaká je jeho úloha.

Rovněž při výskytu několika doupných stromů v jedné lokalitě je možno vybrat z hlediska možného obsazení dutin ty nejhodnější a ošetřit je, zatímco silně poškozené stromy v jejich okolí se mohou ořezat, zkrátit, případně nechat pokácený strom ležet jako tzv. logger. Ten potom poslouží i jako ležící - hmyzu, houbám a rostlinám, v neposlední řadě i okolo stojícím stromům jako zdroj humusu.

Stojící strom poskytuje hnízdní příležitost pro ptactvo, ale i drobné savce. Dutiny v jeho kmenu hnízdní možnosti jen násobí a přitahují některé dutinové hnízdiče, kteří hledají náhradu na hnízdění jen obtížně. Seznámením veřejnosti s problematikou doupných stromů se může vytvořit i budoucí kladný vztah k zdravým stromům v blízkosti lidských sídel a předejít nevhodnosti vůči nim, která plyne často třeba jen z toho, že nám brání ve výhledu, stíní nebo z nich padá listí. -vh-

matikou doupných stromů se může vytvořit i budoucí kladný vztah k zdravým stromům v blízkosti lidských sídel a předejít nevhodnosti vůči nim, která plyne často třeba jen z toho, že nám brání ve výhledu, stíní nebo z nich padá listí. -vh-

Pozvánky - únor 2012

Ani v únoru nebude chybět řada zajímavých akcí. Sledujte i nabídku akcí v ostatních periodikách, ale vězte, že zde je jejich výčet nejúplnější a nejpodrobnější. Krátký přehled objevíte ve Zpravodaji města, ČP servisu, ve vývěskách a na internetových stránkách Šmidingerovy knihovny: <http://www.knih-st.cz/> nebo na www.csop-strakonice.net

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně zve:

Zelené otazníky – „Vyplatí se stavba pasivního domu?“

Středa 15.2., 18 hod., pobočka Šmidingerovy knihovny Za Parkem (pozor - změna místa konání!)

Další z cyklu besed Zelené otazníky - tentokrát o problematice energeticky úsporných staveb.

Udusím se v pasivním domě, když vypnu proud? Omezuje pasivní standard předem vzhled a velikost domu? Můžu v pasivním domě otevírat okna? A kolik to stojí? O tom všem a o dalších zajímavostech z oblasti pasivní výstavby pohovoří architekti Vojtěch a Prokop Jirsovi z ateliéru JIRSA - ARCHITEKTI, s.r.o., kteří se specializují na návrhy energeticky úsporných domů.

Kurz zdravého veg(etari)ánského vaření

Úterý 14. a čtvrtek 16. února 2012 od 18 hod., Bylinkárna U Lva (Velké náměstí č.p. 219 - vchod průjezdem do dvora)

Zveme vás již na čtvrté pokračování úspěšných kurzů. Každé vydání probíhá pro velký zájem ve dvou termínech vždy v úterý a ve čtvrtek jedenkrát měsíčně. Přijďte rozšířit své kulinářské obzory o potraviny a pokrmy z oblasti zdravé a bezmasé kuchyně. Uvaříme si jídla z potravin, o kterých jste možná ještě neslyšeli, večer doplníme povídáním o surovinách, zajímavých nejen pro vegetariánskou kuchyni. Pár volných míst se ještě najde, svoji účast hlase na kontaktech uvedených níže.

Více informací na jan.juras@knih-st.cz nebo 380 422 721. -jj-

Pobočka ŠK a ZO ČSOP zvou dospělé i děti:

Výstavka fotografií p. Zdeňka Kozla Digitální tvorba

Probíhá v půjčovně pro děti a dospělé na pobočce ŠK Za Parkem (Husova 380). Otevírací doba na pobočce: PO a ČT 13 - 18, ST 8 - 12. Trvá i výstava větvíček na určování podle pupenů.

Tvořivý podvečer s Martinem Janským (psaní klínovým písmem)

Pondělí 6. 2. mezi 17. 00 – 19. 00 hod. na pobočce ŠK v Husově ul. 380. Pisátka a jíl k zhotovení hliněných tabulek budou připraveny na místě, ale bylo by dobře přinést si i vlastní (případně kupovanou samotvrdnoucí hmotu).

Sledování velkých savců na Šumavě

Přednáška Mgr. Pavla Šustry, PhD. (s promítáním). Středa 8. 2. od 17.00 v promítacím sále strakonického gymnázia.

Přírodovědný výlet

Sobota 11. 2. Sraz je v 8. 40 před nádražím ČD. V 8.52 jede vlak do Nepomuku. Obejdeme místní památky včetně Zelené Hory (zvenku) a přesuneme se do blízké Vrčeně, kde máme domluvenou návštěvu zahradnictví, keramického ateliéru a od 16. 00 zhlédnutí „nočního provozu“ historické a modelové železnice se 147 m dlouhou tratí. Možnost oběda, zpět jede vlak každé 2 hodiny (např. v 18.31).

Hraní na kantely

Neděle 26. 2. Další společné hraní na kantely (vyrobené při akcích ŠK) od 18.00 na pobočce ŠK Za Parkem. Koná se ve spolupráci s o. s. Spona. K poslechu nebo i zpěvu zveme také veřejnost.

Páteční schůzky kroužku MOPíků

10. 2. se výjimečně sejdeme v 16.00 u psiho útulku a navštívíme pejsky. 17. 2. bude sraz jako vždy v 16.00 před hradem u kanceláře CIAO a můžeme na Podskalí pátrat po zimních ptačích návštěvnících Otavy nebo jít do klubovny. 24. 2. bude sraz v 16.00 na dopravním hřišti u ZŠ Poděbradova, protože se podíváme k p. učitelce Rohové do "Habeše" na zahradu na krmítko a budky a pak se můžeme zahrát pod střešou při hře s maňásky.

Více na www.csop-strakonice.net nebo 383 323 021. -ah-

Drobné smetí - i to do Kompostu patří

Fenka Kámoška po operaci

Na konci roku 2011 jste možná zaregistrovali sbírku pro věrnou fenku skotského retrívra (první obyvatelku Domu klidného stáří sv. Anny v Sousedovicích), která dělá radost od r. 2004 obyvatelům, zaměstnancům i návštěvám. O co šlo a jak to dobře dopadlo, si můžete přečíst zde: <http://charita-strakonice.cz/>

Veřejná členská schůze ZO 20/01 ČSOP Strakonice

Dne 30. 1. 2012 se v kanceláři ZO 20/01 ČSOP Strakonice konala výroční členská schůze. Na této akci není vskutku pro běh veřejnosti nic výjimečného. Pro chod základní organizace je to však významný mezník v dění organizace, protože se v něm stanovuje, co bude organizace během toho kterého konkrétního roku dělat. Malý výčet toho, na co se ZO 20/01 ČSOP Strakonice chystá, naleznete na našich webových stránkách: www.csop-strakonice.net

Činnosti, neřkuli práce je dostatek. Nyní zbývá sehnat členy, veřejnost, prostě zodpovědné lidi. Na schůzi přišlo několik účastníků, mezi nimi i dlouholetí členové Ing. Miroslav Treybal a Mgr. Zdeňka Skalická. MOPíci byli zastoupeni Honzíkem a Vašíkem Račanovými s tatínkem. Mile nás překvapil sedmadvacetiletý Ing. Jan Juráš, který se přihlásil za nového člena naší ZO. Doufáme, že spolu s ním přijde do strakonické ZO ČSOP i mladší generace a časem převezme štafetu tradice a aktivní ochranařiny od nás starších. Konec hlášení v ochranařském jazyce. **-vh-**

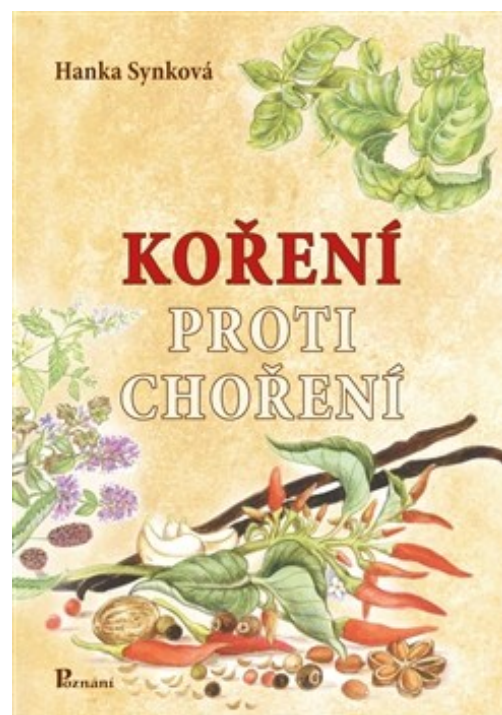
Literární okno

Koření proti choření - Hana Synková

Možná si pokládáte otázku - proč dvě následující čísla Kompostu přinášejí recenze na tutéž autorku. Důvod je prostý. **V říjnu 2011 se s paní Synkovou uskutečnila beseda, nesoucí stejný název s její knihou Všechno je JEDLÉ**, na kterou jsme přinesli recenzi v minulém Kompostu. Nyní, trochu retrospektivně, přinášíme **pár vět o její literární prvotině Koření proti choření**. Stejný název totiž ponese **druhá beseda s bývalou redaktorkou rozhlasového Kolotoče**. Akce byla domluvena nedlouho poté, co ta první téměř k prasknutí zaplnila společenský sál Šmidingerovy knihovny. Beseda je naplánována na **7. březen**, bližší informace tedy přineseme v příštím Kompostu. A nyní už pár slov ke zmiňované knize.

Celé dílko o rozsahu přibližně 150 stran je psáno populárně-naučnou formou se zjevným záměrem cílit na co nejširší okruh čtenářů. V žádném případě mu to však neubírá nic na odbornosti a informacích pro ty, kteří neberou knihu jenom jako roztomilé čtení. Výběr druhů koření, z kterých je kniha namíchána a kterých je tu rozebráno přes 40, je vyvážený, soustředěný na koření **běžně u nás sehnatelné nebo pěstovatelné**. Je dobře, že autorka neplývala energií na některé exotické druhy, které jsou možná nyní v módě, ale do výčtu převážně české klasiky by moc nezapadaly. Každá z kapitol, reprezentující jeden druh koření, je vystavěna podle podobného vzorce - krátké představení, užití v kuchyni, s názvem knihy korespondující zdravotní přínos. U většiny z kapitol nechybí stručný **recept i pro netradiční využití** ochucovadel. Celou směs vhodně doplňují vkládané **fejtonky známých osobností** a mnohdy úsměvné „**babské rady**“.

Knihu doplnila svými příjemnými ilustracemi Inka Delevová a myslím, že to byla šťastná volba. Obrázky přispívají k povznesené náladě celé publikace. Jako občasný kuchař jsem uvítal některé návody na použití jednotlivých druhů koření, a to včetně netradičních úprav. Co jsem naopak postrádal, bylo důkladnější rozebrání účinných látek v koření obsažených a podrobnější rozběr jejich působení na lidský organismus. Otázkou je, zda by tento přídavek nezhoršil stravitelnost knihy. Nejedná se totiž o odbornou práci na téma koření, na druhou stranu samozřejmě ani o sbírku pochybných vesnických rad, ve které by se řadový konzument neorientoval. **-jj-**

Cesta umělcova

Když jsem do redakce Kompostu poslala první recept na polívku a přinesla ochutnat vzorek, napsal mi pan redaktor: byla dobrá, určitě doma vytvořím taky!

Joj, to slovo VYTVOŘÍM mne nadchlo. Nenapsal uvařím, napsal vytvořím. Pomyslela jsem si: to je ono! Jaképak vaření, když je to tvoření!

Člověk je od přírody tvořivá bytost. Někdo to o sobě ani neví, někdo o tom pochybuje, a někdo bez tvoření nemůže žít. Jak probudit svou tvořivost, popisuje hezky knížka Cesta umělcova. Je v ní návod, jak vydolovat z hloubi svého já kreativitu. Ten návod je zvláště jednoduchý a zní dost věrohodně. Je prý třeba každý den, hned po probuzení, vzít kus papíru a psát si aspoň půl hodiny bez velkého přemýšlení vše, co nás napadne. Psát takhle den po dni, dokud se naše kreativita neprobere, neprodere na povrch, nevzejde na světlo

boží. Časem si totiž všimneme, že první půlhodinka dne je plná balastu, úkolů, žádostí, plánů a cílů, provinění, kritiky, strachů, zkrátka neplodných myšlenek, kterými nespočíváme v přítomnosti, ale těkáme z minulosti do budoucnosti a naopak. Toto poznání v nás pracuje, mění nás. Když to vše doslova předáme papíru, naše mysl se projasní a svým způsobem osvobodí a začnou plynout myšlenky procítěné a vyjadřující naši podstatu – duši. Myšlenky, které touží být vyjádřeny jinak...

Takže když se mi rozsvítilo, že vaření je tvoření, došlo mi, že moje cesta kuchyní je a může i nadále být cestou umělcovou. Moje cesta zahradou, moje cesta domovem, stává se uměleckým dílem, ve kterém svůj nalezený cit předávám vlastníma rukama druhým. A to mne baví a naplňuje... -A.Č.-

KOMPOST (Y) aneb malá etuda ze soukromé zahrádky....

Komposte můj milý,
Počkej ještě chvíli,

než se rozsvítí v hlavičce (pana Č.)

Říkám, splašky mi tam nenoste!

Tak to vidíš, komposte,

Je to marnost nad marnost,

Už toho mám vážně dost!

Splaškama jsi zahrnut

Jeho ret je ohrnut,

Ach jo, ach jo!

Na svého muže neradno si stěžovat, jinak bude hůř.

Vím, že na trh nesu svoji kůž -

i

á !

hýkám zoufale a ty komposte můj milý mlčíš, jsi přemožen a v rohu se jen krčíš

musím vztyčit prapor vítězství

ALE NEJDŘÍV SI TO MŮJ MILÝ MUŽÍČEK VYNESE!

Ale kam, se ptá? No, kam jinam než na kompost – založí si vlastní pánský.

A ty BUDEŠ mít konkurenci!

To máš za to, že jsi zticha, a mně se z toho špatně dýchá.

-A.Č.-

Jedlý Kompost

Místo reportu z lednového kurzu zdravého veg(etari)ánského vaření přináším opět soupis receptů na pokrmy, které jsme se pokoušeli vyrobit. Tentokrát byl kurz zaměřen na zdravější rostlinné alternativy mléka a mléčných výrobků. Jak to dopadlo, si můžete vyzkoušet i vy sami doma. Nebo přijďte příště. Připojujeme recept naší čtenářky na vynikající polévku.

Hráškovo-brokolicevý krém

Ingredience: zelený hrášek (čerstvý nebo mražený), brokolice, rostlinná smetana, cibule, česnek, rostlinný olej, sůl, pepř

Postup přípravy: Na rostlinném oleji osmahneme velkou cibuli a přidáme pokrájenou brokolici, kterou chvíli restujeme.

Ochutíme solí, pepřem a 2 utřenými stroužky česneku. Přidáme hrášek (cca 400 g čerstvého nebo stejně velké balení mraženého). Zalijeme přibližně 1,5 l vody a vaříme do změknutí brokolice. Na konci přilijeme rostlinnou smetanu (balení 250 ml) a rozmixujeme do jemného krému. Můžeme podávat s krutony z celozrnného pečiva či opečeným tmavým toastem.

Celozrnná pizza s droždovým sýrem

Těsto

Ingredience: celozrnná jemně mletá mouka, polohrubá mouka, sůl, olivový olej, droždí, cukr

Postup přípravy: Ve vlažné vodě rozmícháme cukr a droždí (v množství 1 kostky na plánový 1 kg těsta), takto rozmíchaný kvásek necháme asi 15 min. pracovat. V míse smícháme v poměru přibližně 1:1 hladkou celozrnnou a polohrubou mouku (celkem přibližně 250 g na jeden plech nebo jednu pizzu), mírně osolíme a přidáme lžici olivového oleje. Smícháme s nastartovaným kváskem a postupným přidáváním další vody vypracujeme nelepivé těsto, které necháme asi 30 minut vzejít. Hotové těsto vyválíme a položíme na pomoučený plech.

Obložení pizzy

Vyválené těsto nejprve potřeme směsí olivového oleje, soli, oregána a stroužku jemně utřeného česneku. Dále můžeme postupovat libovolně dle chuti a nálady, např.:

- tomatová s žampiony - těsto potřeme rajským protlakem (který můžeme dochutit solí a pepřem) a poklademe cibulí pokrájenou na půlkolečka, kukuřicí, rajčaty a žampiony
 - pórkovo-špenátová - těsto poklademe tence pokrájeným pórkem a listovým špenátem (může být i mražený), do kterého jsme vmíchali 2 stroužky utřeného česneku a sůl.
- Pizzu vkládáme do předem rozehřáté trouby a pečeme při 220°C do lehkého zhnědnutí okrajů těsta.

Droždový sýr

Ingredience: rostlinný olej, hladká mouka, droždí, sůl

Postup přípravy: Na pánvi si připravíme světlou jíšku - do rozehřátého oleje vmícháme hladkou mouku, po rozpuštění zalijeme studenou vodou, přidáme rozdrobené droždí a osolíme. Směs důkladně rozmícháme a necháme několik minut povařit na mírném ohni. Vodou případně dotvoříme krémovou konzistenci. Sýrem polijeme pizzu ke konci pečení.

Droždová pomazánka

Ingredience: cibule, droždí, rostlinný olej, hladká mouka, sůl, pepř

Postup přípravy: Na oleji zpěníme dozlatova nadrobno nakrájenou cibuli, ochutíme solí a pepřem. Přidáme rozdrobené droždí a necháme dobře rozpustit. Poté zaprášíme hladkou moukou, kterou hmotu srazíme do pomazánkové konzistence.

Ovocný koktejl z rostlinného mléka

Ingredience: libovolné rostlinné mléko - čerstvé nebo sušené (sójové, ovesné, mandlové, kokosové...), jakýkoli druh měkkého ovoce nebo lesních plodů, případně další přísady (hořká čokoláda, kakao, citrónová šťáva, vanilkový cukr)

Postup přípravy: Zvolené ingredience rozšleháme v mixéru, nebo použijeme tyčový mixér. **-jj-**

Kapustová polévka posilující imunitu

Tři nakrájené brambory, kmín, sůl, voda, hrst pohanky - vařit. Kapustičky (čerstvé či mražené)- cca 1/2 kila, přidat k bramborům v půlce varu. Orestovat velkou mrkev nakrájenou na proužky na lžičce olivového oleje, přidat ke konci vaření k bramborům. Vypnout, přidat vrchovatou lžici Zajíce (sušeného sójového mléka), zakvedlat, přidat vrchovatou lžici sušené hlívy ústříčné (znám levný zdroj...), zakvedlat, nastrouhat asi 1/2 muškátového oříšku, utřené tři stroužky česneku (dle chuti), dosolit, a přidat pažitku (čerstvá, mražená). **-A.Č.-**

Jelikož už toho v tomto čísle bylo napsáno dost, rozloučíme se s vámi ještě několika fotografiemi k oddechnutí.

Závěrem

Budeme rádi za jakékoli reakce z vaší strany na náš měsíčník. Stejně tak za příspěvky nebo připomínky, které nám jej pomohou vylepšit.

S vámi budou mít naše kroky větší smysl, přesnější směr a určitější cíl

S námi si lépe vychutnáte přírodní krásy, které mnohdy zůstávají utajeny

Společně dohlédneme dál

Sami, nebo s vámi? Váš Kompost

Závěrem přinášíme opět tabulku s kontakty a ostatními důležitými informacemi. Vaše případné příspěvky do Kompostu očekáváme alespoň týden před koncem měsíce. Můžete je zveřejnit i pod pseudonymem, či anonymně. K pravidelnému odběru našeho měsíčníku se můžete hlásit na adrese jan.juras@knih-st.cz.

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Inf. centrum NO a EU, Husova 380

Po - Čt: 7:30 - 16:00, Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Mgr. Alena Hrdličková -ah-

Pobočka ŠK Za Parkem, Husova 380

Po a Čt: 13:00 - 18:00, St - 8:00 - 12:00 (otevírací doba
půjčovny pro děti a dospělé), tel.: 380 422 720

E-mail: alena.hrdlickova@knih-st.cz

CEGV Cassiopeia -pt-

Husova 380 (Pobočka ŠK)

tel.: 734 578 561

E-mail: strakonice@cegv-cassiopeia.cz

Ing. Vilém Hrdlička -vh-

ZO ČSOP Strakonice, Zámek 1

E-mail: posta@csop-strakonice.net

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková, Vilém Hrdlička, Ivana Jonová, Petra Tůmová, A. Č.

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Alena Hrdličková

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2012

